

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

« 4 » « 09 » 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. СКРИПКА

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Інструментальне виконавство)

Освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Освітньої програми
підготовки бакалавра музичного мистецтва

025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

на базі ОКР «Молодший спеціаліст»

Київ – 2019

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 29.08. 2019 року № 8

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

_____.____.2019 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (В. М. Сподаренко)

(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено

_____.____.2019 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	7 / 750	
Курс	III	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
аудиторні	42	42
модульний контроль	6	6
семестровий контроль		
самостійна робота	42	42
форми семестрового контролю	Залік	

2. Мета навчальної дисципліни - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для скрипки; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців у різноманітних ансамблях, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою, здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу ;та самореалізацію);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної і педагогічної діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності).

Фахові:

мистецтвознавча (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійно вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Зміцнення технічної бази - основа вдосконалення виконавської майстерності студента-скрипаля.							
Тема 1. Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.	20				10		10
Тема 2. Робота над подальшим вдосконаленням якості звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.	22				11		11
Модульний контроль	3						
Разом	45						
Змістовий модуль 2. Подальший художньо-артистичний розвиток студента.							
Тема 1. Робота над втіленням художніх задумів у творах, що вивчаються.	22				11		11
Тема 2. Розвиток самоконтролю і самокритики у домашніх заняттях.	20				10		10
Модульний контроль	3						
Семестровий контроль							
Разом	45						
Усього за V семестр	90						
Змістовий модуль 3.							
Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.							
Тема 1. Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.	20				10		10
Тема 2. Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття.	22				11		11
Модульний контроль	3						
Разом	45						
Змістовий модуль 4. Вдосконалення та закріплення виконавських навичок.							
Тема 1. Зростання майстерності виконавця у процесі вивчення поліфонічних творів.	20				10		10
Тема 2. Робота над вихованням розуміння стилю художніх творів та засобів їх інтерпретації.	22				11		11
Модульний контроль	3						
Семестровий контроль							
Разом	45						
Усього за VI семестр	90						
Усього за III курс	180						

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 (ІІІ курс, V семестр)

Зміцнення технічної бази - основа вдосконалення виконавської майстерності студента-скрипаля.

Тема 1. Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.

Завданнями опрацювання технічного матеріалу є чиста інтонація, точний ритм, вирівнювання звучання, тембральне забарвлення.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 3, 4, 6, 8, 11.

Тема 2. Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.

Швидкість ведення смичка по струні, сила натискання смичка на струну, точка зіткнення смичка зі струною – три фактори звуковидобування.

Виховання чистої інтонації шляхом раціональної роботи над нею (робота у повільному темпі, перевірка на нюансі піано, порівняння з попереднім матеріалом, осмислено фразує, вивчення акомпанементу, контроль над опорними звуками і т.ін.) та систематичного контролю у домашніх заняттях.

Музичне фразування передбачає розуміння структури музичного твору, внутрішній взаємозв'язок між його частинами, закономірність розвитку музичного образу.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 3, 4, 6, 8, 11.

Змістовий модуль 2 (ІІІ курс, V семестр)

Подальший художньо-артистичний розвиток студента.

Тема 1. Робота над втіленням художніх задумів у творах, що вивчаються.

Головна мета виконавської роботи – розкриття суті художнього образу, передавання властивих цій музиці характеру, настрою, її смислу та ідеї. Необхідність розвитку творчої уяви виконавця, збагачення його внутрішнього світу взагалі.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11.

Тема 2. Розвиток самоконтролю і самокритики у домашніх заняттях.

Прищеплення методів і прийомів домашньої роботи. Усвідомлення роботи за системою.

Осн. л-ра: 1-6.

Дод. л-ра: 1, 3, 4, 6, 8, 11.

Змістовий модуль 3 (III курс, VI семестр)

Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.

Тема 1. Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.

Утворенню навичок викладання сприяє виховання методичного аналізу гри: засвоєння постановки, способу виконання технічного прийому, методу роботи над твором, режиму домашніх занять.

Осн. л-ра: 1-6.

Дод. л-ра: 1, 2, 4-8, 11.

Тема 2. Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття.

Навичка швидкого читання нот з аркуша розвивається на основі вміння самостійно розбирати нові твори. Організація внутрікласних ансамблів на основі дуетів, класичних концертів для двох скрипок.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1, 2, 4-8, 11.

Змістовий модуль 4 (III курс, VI семестр)

Вдосконалення та закріплення виконавських навичок.

Тема 1. Зростання майстерності виконавця у процесі вивчення поліфонічних творів.

Робота над загостренням інтонації, відшліфування внутрішнього почуття ритму, різноманітність динаміки, виявлення прихованої поліфонії за допомогою динаміки, агогіки, штрихів і аплікатури. Робота над густотою та щільністю звучання, відтінками вібрації. Робота над інтонацією подвійних нот, акордів, якістю їх виконання.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11.

Тема 2. Робота над вихованням розуміння стилю художніх творів та засобів їх інтерпретації.

Вчитування у нотний запис, робота з теоретичного аналізу твору. Вивчення біографії композитора, його естетичних поглядів, обставин написання твору, інтерпретації. Аналіз форми твору, його тематики, мелодичних кульмінацій, гармонічної мови та інших характерних виражальних засобів.

Осн. л-ра: 1, 3-6.

Дод. л-ра: 1-11.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування	1	10	10	11	11	11	11	10	10
Лабораторна робота	10	10	100	11	110	11	110	10	100
Самостійна робота	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25		25	1	25	1	25
Разом		-	145	-	156	-	156	-	145
Максимальна кількість балів:									
Розрахунок коефіцієнта:		Усього за період роботи до заліку 301 бал (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 3,0) .				Усього за період роботи 301 бал			

6.2 Завдання для самостійної роботи студента

1. Самостійне опрацювання студентами науково-педагогічної та мистецтвознавчої літератури. Робота з навчальними посібниками, підручниками тощо. Самостійний пошук відповідної інформації в мережі Інтернет.
2. Робота з відповідним нотним матеріалом. Самостійний порівняльний аналіз стилів та форм відповідних музичних творів.
3. Відвідування концертів.

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Систематичне самостійне опрацювання гам, етюдів та вправ.	4	Нотна література.	На індивідуальному занятті.	5
2.	Самостійна робота над вдосконаленням якості звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування у творах, що вивчаються.	4	Нотна література.	На індивідуальному занятті.	5
3.	Прослуховування та аналіз відео- та аудіозаписів творів, які вивчаються.	4	Відео-, аудіозаписи.	На індивідуальному занятті.	5
4.	Самостійний розбір нескладного твору.	4	Нотна література.	На індивідуальному занятті.	5

	Самостійне опрацювання відповідної аплікатури та штрихів в оркестровій партії.				
5.	Цілеспрямована самостійна робота з аналізу гри як підготовка до подальшої педагогічної діяльності.	4	Методична література.	На індивідуальному занятті.	5
6.	Самостійний розбір нескладного твору. Самостійне опрацювання відповідної аплікатури та штрихів в оркестровій партії.	4	Нотна література.	На індивідуальному занятті.	5
7.	Самостійний підбір та прослухування аудіо та відеозаписів творів, що вивчаються.	4	Відео-, аудіозаписи.	На індивідуальному занятті.	5
8.	Самостійне ознайомлення з різними жанрами музичного мистецтва, а також живопису, літератури, театру.	4	Твори мистецтва, відео, книги, театральні вистави.	На індивідуальному занятті.	5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Прослухування під час роботи в класі	повний обсяг виконання розуміння форми твору робота над технічними труднощами	10 5 10
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	повний обсяг виконання розуміння форми твору робота над технічними труднощами	10 5 10
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 3		
Прослухування під час роботи в класі	повний обсяг виконання оволодіння навичками читання з листа робота над технічними труднощами	10 5 10
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 4		
Прослухування під час роботи в класі	повний обсяг виконання розуміння форми твору робота над технічними труднощами	10 5 10
Максимальна кількість балів		25

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – виконання твору великої форми та п'єси.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

V семестр					VI семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Зміцнення технічної бази - основа вдосконалення виконавської майстерності студента-скрипаля.		Подальший художньо-артистичний розвиток студента.		Виховання професійних навичок для викладання у дитячих музичних закладах і гри в оркестрах.		Вдосконалення та закріплення виконавських навичок.	
Заняття	1 - 19	20 - 38	39 - 57	58 - 76	1 - 16	17 – 32	33 - 48	49 – 64
Теми занять та кількість балів	Тема 1.1 Формування методом вдалого підбору технічного матеріалу стимулу до професійного виконання художніх творів.	Тема 1.2 Робота над подальшим вдосконаленням звуковидобування, інтонаційної досконалості, фразування.	Тема 2.1 Робота над втіленням художніх задумів у творах, що вивчаються.	Тема 2.2 Розвиток самоконтролю і самокритики у домашніх заняттях.	Тема 3.1 Методичний аналіз виконання як частина педагогічного мислення.	Тема 3.2 Читання з аркуша оркестрових та камерних партій; розвиток ансамблевого відчуття.	Тема 4.1 Зростання майстерності виконавця у процесі вивчення поліфонічних творів.	Тема 4.2 Робота над вихованням розуміння стилю художніх творів та засобів їх інтерпретації.
К-сть балів за модуль	1*21 = 21 10* 21 = 210		1*21 = 21 10* 21 = 210		1*21 = 21 10* 21 = 210		1*21 = 21 10* 21 = 210	
Самостійна робота – к-сть балів	10	10	10	10	10	10	10	-
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування- 25 б.		Модульне контрольне прослуховування – 25 б.		Модульне контрольне прослуховування - 25 б.		Модульне контрольне прослуховування - 25 б.	
Усього	301				301			
Підсумковий контроль	Залік				-			
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку 301 бал (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 3,0) .							

8. Рекомендовані джерела:

Гами і вправи:

1. Гржималі І. – Вправи в гамах.
2. Григорян А. – Гами і арпеджіо.
3. Коргуєв С. – Вправи у подвійних нотах.
4. Шевчик О. – Школа скрипкової техніки.
5. Шрадїк Г. – Вправи, т. II.

Етюди:

1. Данкля Ш. – 50 щоденних етюдів-вправ.
2. Кайзер Г. – Етюди (т.т.І,ІІ).
3. Крейцер Р. – Етюди.
4. Мазас Ф. – Етюди (тт.І, ІІ)
5. Роде П. - 24 каприси.
6. Фіорілло Ф. – 36 етюдів.
7. Вибрані етюди. Етюди в позиціях. /Упорядник К.Фортунатов/.

Поліфонічні твори:

1. Телеман Г. – Фантазії для скрипки соло.
2. Бах Й.-С. – Сонати і партити для скрипки соло.
3. Поліфонічні твори для скрипки соло (збірник).

Твори великої форми:

1. Бах Й.-С. – Концерт мі мажор.
2. Брух М. – Концерт g-moll.
3. Венявський Г. – Концерт №2.
4. В'єтан А. – Концерт №
5. Віотті Дж. – Концерт №22, №24.
6. Кабалевський Д. – Концерт.
7. Конюс Ю. – Концерт.
8. Крейцер Р. – Концерт №13.
9. Лало Е.– «Іспанська симфонія», ч. I.
10. Мендельсон Ф.– Концерт g-moll.
11. Моцарт В.-А. – Концерти №№ 3, 4, 5.
12. Тартіні Дж. – Соната g-moll.

П'єси зарубіжних авторів:

1. Бах Й.-С. – Арія, Жига, Бурре, Сарабанда, (обр.Я. Хейфеца), Арія (обр.К.Фортунатова).
2. Бетховен Л. – Романси G-dur, f-moll.
3. Верачіні Ф. – Сарабанда.
4. Венявський Г. – Куявяк, Мазурка, Легенда, Каприс a-moll.
5. А. Вєтан – Балада і полонез.
6. Гендель Г.-Ф. – Арія (обр. К.Мостраса).
7. Глюк Х. – Мелодія.
8. Госсек Ф. – Жига.
9. Давід Ф. – Етюд.
10. Дакен А. – «Зозуля».
11. Дворжак А. – Гумореска.

12. Дрдля Ф. – Серенада.
13. Еллертон Г. – Тарантелла.
14. Крейслер Ф. – Сициліана і Ригодон.
15. Лауб – Канцонетта.
16. Массне Р. – Роздум.
17. Прокоф'єв С. – «Монтеккі і Капулетті».
18. Рахманінов С. – Вокаліз.
19. Рубінштейн А. – Ауер Л. – Мелодія
20. Сарасате П. – Інтродукція і тарантела.
21. Форе Г.- Ельман М. – Пробудження.
22. Хачатурян А. – Ноктюрн.
23. Чайковський П. – Збірник п'єс для скрипки.
24. Шер В. – «Метелики»
25. Шнітке А. – Сюїта в старовинному стилі.
26. Шопен Ф. – Ноктюрн F-dur.
27. Шуберт Ф. – «Бджілка».

П'єси українських авторів:

1. Барвінський В. – Гумореска на народні теми.
2. Вериківський М. – Пісня із «Української сюїти».
3. Жербін – Прелюд.
4. Зноско-Боровський О. – «Пісня і коломийки».
5. Кос-Анатольський А. – Куявяк і Оберек із балету «Сойчине крило».
6. Косенко В. – «Мрії».
7. Левицький І. – «Дума про Нечая».
8. Лисенко М. – Елегія, Пряля.
9. Лятошинський Б. – Мелодія.
10. Людкевич С. – «Квочка».
11. Ревуцький Л. – Інтермеццо.
12. Сімович Р. – Колискова.
13. Скорик М. – Колискова, Вальс, «Діброва зелена».
14. Солтис А. – «На полонині».
15. Фільц Б. – Аркан, Весняний романс.

Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Ауер Л. Моя школа гри на скрипці. Інтерпретація произведених скрипичної класики / Л.Ауер. – М.: Музыка, 1965. – 272 с.
[Електронний ресурс] - <http://leaserang.weebly.com/blog/leopoljd-auer-moya-shkola-igri-na-skripke>
2. Василевич М.О. Формування досвіду сценічної витримки виконавців-інструменталістів у системі професійної мистецької освіти // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття. – Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: 2016. – 751 с.
3. Григор'єв В.Ю., Гинзбург Л.С. - История скрипичного искусства в трех выпусках. Учебник для вузов/ В.Ю. Григор'єв, Л.С. Гинзбург - М.: Музыка, 1990, 285 с. [Електронний ресурс] - <http://www.rulit.me/books/istoriya-skrpichnogo-iskusstva-v-treh-vypuskah-vypusk-1-read-178094-1.html>
4. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В.Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – Ч.І - 170 с.

5. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. - К.: Мистецтво, 1964. – Ч.ІІ - 154 с.
6. Янкелевич Ю. - Педагогическое наследие. - М.: Музыка. 1983. – 253с. – [Електронний ресурс] - <http://listid.ru/item/804447>

Додаткова література

1. Григорьев В. - Леонид Коган / В.Григорьев. М.: Музыка, 1984. – 30с.
2. Гуральник Н.П. Развитие скрипковой школы Східної Європи ХХ століття: історія, теорія, методика: навч.-метод. посібник / Н.П. Гуральник. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 144с.
3. Гуревич Л. – Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. Л.: Музыка, 1988. – 165с.
4. Гутников Б. Об искусстве скрипичной игры / Б. Гутников. – Л.: Музыка, 1988. - 56 с.
5. Кан А. – Радости и печали: Размышления Пабло Казальса / А. Кан. – М.: Прогресс, 1977. – 229с.
6. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке / И. Лесман. М.: Гос.муз.изд-во, 1964. - 272 с.
7. Мейлих Е. – Джордже Энеску / Е. Мейлих. - Л.: Музыка, 1980. – 80 с.
8. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача: Сб.статей. Учебное пособие для музыкальных училищ и консерваторий / под ред. М.С.Блока. – М.: Музиздат, 1960, - 203 с.
9. Раабен Л. – Жизнь замечательных скрипачей / Л.Раабен. – М., Л.: Музыка, 1967. – 212 с.
10. Раабен Л. – Скрипка / Л. Раабен. - М., Гос.муз.изд-во, 1963. - 96 с.
11. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики: Сб. статей. Сост. С.Сапожников.- М.: Музыка, 1968. – 148 с. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача.

Додаткові ресурси

- Робоча навчальна програма з дисципліни.
- Нотна література.
- Література з питань інструментального виконавства.
- Література з питань методики інструментального виконавства
- Аудіо- та відеозаписи занять, концертних виступів видатних педагогів і виконавців.